

Warszawa, dnia 14 sierpnia 2019 roku

1380 /2019/PIP/JG

Szanowna Pani

Anna Karoń

Prokurator Rejonowy

Prokuratura Rejonowa

Częstochowa-Południe w Częstochowie

ul. Gen. W. Sikorskiego

42-200 Częstochowa

Szanowna Pani Prokurator,

I. Wstęp

Helsińska Fundacja Praw Człowieka pragnie wyrazić zaniepokojenie sytuacją przedstawioną w publikacji Marka Mamonia: „Policjant podczas interwencji domowej udusił obezwładnionego mężczyznę? Śledztwo prowadzi prokuratura w Częstochowie”, która w dniu 8 sierpnia 2019 roku ukazała się w internetowym wydaniu „Gazety Wyborczej”¹. Wspomniany artykuł dotyczy sprawy śmierci mężczyzny w czasie interwencji policyjnej.

II. Stan faktyczny

Jak wynika z informacji prasowych 21 lipca br. o godzinie 7.00 rano do jednego z mieszkań w Myszkowie został wezwany patrol Policji. Funkcjonariusze zjawili się w lokalu po telefonie kobiety, która prosiła o pomoc w uspokojeniu jej agresywnego męża. Zgodnie z relacją żony, policjanci po wejściu do mieszkania, rzucili się na mężczyznę i zaczęli go

¹ <http://czestochowa.wyborcza.pl/czestochowa/7,89625,25070248,policjant-podczas-interwencji-domowej-udusil-obezwladnianego.html?disableRedirects=true> (dostęp: 13.08.2019 r.)

przyduszać. Jak podkreśliła żona zmarłego, w czasie gdy policjanci przyduszali jej męża, mężczyzna sygnalizował za pomocą gestów, że się poddaje i nie zamierza stawiać oporu. Zgodnie z treścią artykułu, policjanci interpretowali jednak to zachowanie jako próbę obrony przed założeniem kajdanek. Na skutek działania policjantów, jeszcze w trakcie interwencji, mężczyzna stracił przytomność, a następnie zmarł, co stwierdził wezwany później lekarz pogotowia ratunkowego. Jak wynika z doniesień medialnych, nie są jeszcze znane wyniki sekcji zwłok zmarłego mężczyzny.

III. Stan prawny

Helsińska Fundacja Praw Człowieka jest organizacją pozarządową, której statutowym celem jest ochrona praw człowieka. Należy podkreślić, że śmierć osoby w czasie zatrzymania przez policję może stanowić potencjalne naruszenie art. 2 Europejskiej Konwencji Praw Człowieka (dalej: ETPCz, Konwencja). W kontekście niniejszej sprawy pragniemy poczynić kilka uwag systemowych na temat gwarancji wynikających z **art. 2 Konwencji** stanowiącego o prawie do życia.

Po pierwsze, należy powtórzyć za L. Garlickim, że pozbawienie wolności przez funkcjonariuszy państwowych **oznacza przejęcie przez nich odpowiedzialności za życie i integralność fizyczną danej osoby**. Śmierć osoby w jakikolwiek sposób pozbawionej wolności, w tym także osoby w trakcie zatrzymania, rodzi po stronie państwa obowiązek wykazania, że funkcjonariusze nie ponoszą za nią odpowiedzialności. Odpowiedzialność państwa przybiera tu szerszy charakter, obejmujący odpowiedzialność za zaniedbania prowadzące do utraty życia, spowodowanej działaniami osób trzecich, chorobą bądź wypadkiem .

Artykuł 2 Konwencji zobowiązuje także państwo do wyjaśnienia każdego przypadku utraty życia, który w sposób oczywisty nie wynika z przyczyn naturalnych (aspekt proceduralny prawa do życia). W opinii Europejskiego Trybunału Praw Człowieka (dalej: ETPCz), „zdecydowanie niewystarczające jest pozostawienie tylko cywilnoprawnych dróg działania, bo nie dają one możliwości ukarania sprawców”. Ponadto, „postępowanie karne musi zostać wszczęte i prowadzone z urzędu, gdy tylko władze powezmą wiadomość o przypadku pozbawienia życia”. Samo postępowanie zaś musi mieć charakter efektywny, tzn. musi być prowadzone w sposób pozwalający zarówno na ustalenie przebiegu wypadków, jak i – ewentualne – oskarżenie i ukaranie osób odpowiedzialnych za bezprawne działania. Warto nadmienić, że w warunkach ponoszenia przez władze pełnej odpowiedzialności za życie i

zdrowie człowieka (np. pozbawienia wolności) nieadekwatność krajowego dochodzenia może doprowadzić do konkluzji, że doszło do naruszenia art. 2 w aspekcie materialnym .

IV. Wnioski

Należy wyraźnie podkreślić, że artykuł 2 EKPCz zobowiązuje państwo nie tylko do powstrzymania się przed umyślnym i bezprawnym pozbawieniem życia, ale także do podjęcia niezbędnych kroków w celu ochrony jednostek. Ponadto, w aspekcie proceduralnym art. 2 Konwencji zobowiązuje państwo do dokładnego zbadania okoliczności sprawy. Helsińska Fundacja Praw Człowieka poleca zatem uwadze powyższe rozważania Europejskiego Trybunału Praw Człowieka. Sprawa śmierci mężczyzny w trakcie zatrzymania przez funkcjonariuszy Policji w Myszkowie powinna zostać wyjaśniona wszechstronnie – tj. w sposób odpowiadający powołanym wyżej standardom Trybunału. W przeciwnym wypadku, Polska narażona będzie na zarzut naruszenia Konwencji.

Wyrażamy nadzieję, że przedłożona opinia okaże się pomocna w rozpatrywaniu tej, a także podobnych spraw.

W imieniu Helsińskiej Fundacji Praw Człowieka

Łępek Wyner

Piotr Kładoczny

dr Piotr Kładoczny

Sekretarz Zarządu

Helsińska Fundacja Praw Człowieka